

Månedsoversigt over plantesygdomme

337. — Vintermånederne og april 1954.

Der blev for vintermånederne og april modtaget beretninger fra 99 medarbejdere; endvidere blev der i månederne januar—april besvaret 550 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur i tiden 3. april—1. maj fra $0,5^{\circ}$ — $0,9^{\circ}$ C under periodens normaltemperatur, der varierer fra $4,5^{\circ}$ — $7,2^{\circ}$. Antallet af døgn med frost vekslede i ugen 3.—10. fra 3—5, i ugen 11.—17. fra 1—4, i ugen 18.—24. fra 0—6 og i ugen 25.—1. fra 0—6.

Nedbøren nåede i tiden 1.—30. kun på Bornholm op på normalen. For landet som helhed blev den 30,3 mm mod normalt 40,4. Halvdelen eller lidt over halvdelen faldt i månedens tre første dage. For landsdelene målt i det angivne tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i (): Nordjylland 28 (40), Østjylland 30 (42), Vestjylland 31 (42), Sønderjylland 34 (43) og for hele Jylland 30,4 (41,4), Fyn 30 (40), Sjælland 31 (37), Lolland og Falster 27 (37) og for Øerne i alt 30,1 (38,0); Bornholm 37 (36).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Overvintringen af rug har på ganske få undtagelser nær været god, og den skade, der er sket på den, må i reglen tilskrives frosten i april måned. Skader er rapporteret fra Bornholm (A. Juel-Nielsen), Skern (A. Ammitzbøll) og Grindsted (J. J. Jakobsen). Fra det sidstnævnte sted skrives, at den sent såede rug ikke nåede at vokse til i efteråret, og at den overvintrede meget dårligt. Noget anderledes forholder det sig med overvintringen af hvede. De skandinaviske hvedesorter har overalt klaret sig godt, til

gengæld kan dette ikke siges om de franske og belgiske sorter, hvoraf det i efteråret dermed tilsæede areal er blevet ganske væsentlig reduceret. Skaderne varierer noget fra egn til egn, og helhedsindtrykket er, at de er størst, hvor der er faldet mindst sne i vinterens løb. Mange marker, der i marts måned blev bedømt ret optimistisk, har alligevel måttet pløjes om, da den stadige vekslen mellem tø om dagen og frost om natten i den sidste måneds tid tog livet af en meget stor del af plantebestanden.

Såtidens indflydelse på de franske sorters overvintring er genstand for jævnlig omtale. Så godt som alle iagttagelser viser i samme retning: Den senest såede hvede har klaret sig bedst, medens hvede sået til normal såtid i mange tilfælde er gået næsten helt til. Fransk hvede sået helt hen i november har overvintret godt. Dette kunne altså tyde på, at vi må revidere vor opfattelse af hvedens såtid en del, når det gælder de franske sorter, og det ville sikkert være gavnligt at få spørgsmålet nærmere forsøgsmæssigt belyst.

På arealer med en meget tæt og kraftig bestand ses betydelig skade, særlig iøjnefaldende er dette i oversåningerne ved forpløjningerne.

Fra de mange indberetninger citerer vi følgende: „I nogle sortsforsøg i hvede har selv Nord Desprez klaret sig pænt“ (H. Baltzer Nielsen, Hjørring); „Bemærkelsesværdigt er det, at Nord Desprez har klaret vinteren mange steder, i det store og hele dog knapt så godt som Eroica, men i nogle tilfælde har jeg set begge sorter i samme mark, hvor Nord Desprez har overvintret bedst, i alle disse tilfælde drejer det sig om sent sået hvede“ (Kjærulf Knudsen, Hadsund); „En del arealer i de afvandede Nissum fjordenge er tilsået med hvede, og de fleste af disse hvedemarken har klaret vinteren forbavsende godt“ (N. Stigsen, Ulfborg); „I et hvedeforsøg er Eroica og Banko gode, men Capelle Desprez helt frosset ud“ (S. Nørlund, Aulum og omegn); „Adskillige eksempler på, at franske sorter har klaret sig ret hæderligt, hvor forholdene har været gunstige“ (H. P. Nielsen, Ulstrup); „Den franske hvede var stærkt medtaget af den barske vinter, og de sidste 3 ugers skiftende sol og nattefrost har yderligere svækket den meget“ (Chr. Sloth, Grenaa); „Alle hvedemarken med Nord Desprez helt „døde““ (Ejvind Staunskjær, Kolind); „Overvintringen har tilsyneladende gennemgående været god. Dette gælder også de mere følsomme franske sorter“ (Niels Pedersen, Skanderborg Amt); „I markerne med de franske hvedesorter er bestanden ofte tyndet en del af frosten, men kun i få tilfælde i et sådant omfang, at omsåning eller isåning har været nødvendig“ (Arne Hansen, Hads Herred); „I forhold til den langvarige vinter har rug og hvede — ja, selv den franske hvede — overvintret forholdsvis godt. Dette skyldes vel nok først og fremmest et lille snelæg. Hvor dette var blæst bort, har det knebet noget med overvintringen af de mere omfindtlige sorter“ (Vald. Ternvig, Vejle-egnen); „Overvintring af hvede har for de franske hvedesorters vedkommende været forbavsende god trods ret hård barfrost. Ved karaktergivning for overvintring 0—10 (10 = bedst) har de vinterfaste sorter som f. eks. Weibulls Eroica fået 10 og de franske sorter i forhold hertil 6—7, helt op til 8“ (Johs. Jensen, Statens forsøgsstation, Spangsbjerg); „De franske hvedesorter har kun i enkelte tilfælde klaret sig nogenlunde“ (Aage Buchreitz, Ribe); „Overvintringen har været usædvanlig

god, så vintersæden som helhed står tæt og kraftig. Ja, selv den franske Nord Desprez-hvede har klaret vinteren med de 13 á 14 graders frost" (Georg Nissen, Rødding); „Rugen og Eroica-hveden er overvintret godt. Derimod er mellem halvdelen og de to trediedele af de franske hvedesorter sået om" (P. R. Madsen, Haderslev); „Ingen vinterskade på rug og vinterfaste hvedesorter. Næsten alle Nord Desprez-hvedemarker er omsået" (Aage Rasmussen, Nordfyn); „Højest 10 % af arealerne tilbage (af fransk hvede), og de burde også have været omsået" (P. M. Dreisler, Ebberup); „De tidligst såede marker med franske hvedesorter har lidt stor skade, og en meget stor part er omsået, hvorimod de allerfleste af hvedemarkerne sået i sidste halvdel af oktober står pænt" (P. Laursen, Faaborg); „De franske hvedesorter er stærkt udtyndet, adskillige marker har måttet omsås" (H. E. Jensen, Frederiksborg Amt); „Hveden har tilsyneladende ikke lidt nævneværdig frostskaade" (S. P. Lyngby, Virungaard); „Eroica-hveden har overvintret godt overalt, medens den franske hvede er gået bort helt eller delvis i 90—95 % af markerne. Det er særlig den tidligt såede, kraftige hvede, som det er gået ud over" (M. Greve, Roskilde-egnen); „Al fransk hvede med undtagelse af 2 marker, sået omkring 25. nov., er udvintret" (H. Jensen, Asnæs); „Rugen og de skandinaviske hvedesorter godt overvintret de fleste steder. Har derimod ikke set en eneste mark med fransk hvede, der var værd at bevare. Selv om der har været liv i planterne, har bestanden været svag og uensartet" (Chr. Christensen, Holbæk-egnen); „Næsten alle marker med fransk hvede er udvintret" (J. C. Tvergaard, Jyderup); „I de franske hvedesorter var udvintringen stor, ca. $\frac{3}{4}$ af disse marker er harvet op, og de resterende er alle noget skadet af vinteren. Bedst er de noget sent såede, og en enkelt mark uden læ, sået efter roer, er god. I en mark, der var sået ad 4 gange, afbrudt af regnvej, var det den først såede del, der var dårligst" (N. M. Nielsen, Kalundborg-egnen); „De franske hvedesorter stærkt beskadiget. Her på egnen ompløjes vel 85 %" (Ib Trojaborg, Sorø); „I et orienterende sortsforsøg med Eroica og en fransk hvede, er den franske hvede tyndet stærkt for den første såtids vedkommende. I den sidste såtid er der fuld plantebestand; men planterne er temmelig svage" (H. Laursen, Statens forsøgsstation, Tystofte); „De franske hvedesorter er overvintret dårligt mange steder. For kraftige planter fra efteråret har ikke kunnet overvintrere. Det har også været uheldigt, hvor f. eks. havre har været forfrugt, og spildkorn er groet op i hveden. God jordforbindelse og kaligødning givet i efteråret har begunstiget overvintringen" (B. Munch, Haslev); „For de skandinaviske hvedesorter har overvintringen været god. De franske sorter så først i april ud til at have klaret sig nogenlunde, men de mange frostnætter senere på måneden har bevirket, at mange af disse marker er sået om" (O. Thøgersen, Karise); „De franske hvedesorter især Nord Desprez, som er meget udbredt her, har klaret sig meget dårligt. Ved eftersyn af et par hundrede marker har mere end halvdelen vist sig at være kassable. Capelle Desprez og Ministre har klaret sig lidt bedre. Kulden har virket stærkest, hvor markerne har haft hældning mod øst, fordi den hårdeste prøvelse var en storm herfra i første halvdel af februar. De tidligst såede og fra efteråret mest frodige afgrøder

har taget mest skade af vinterkulden" (P. Grøntved, Sydsjælland); „De vinterfaste hvedesorter har overvintret uden skade alle steder. Nord Desprez og lignende sorter har lidt skade mange steder på høje bakker og udsatte steder. Der forekommer dog sjældent skade, så omplojning er nødvendig" (Sv. Aa. Pedersen, Møn). På Falster og de østlige tre fjerdedele af Lolland har overvintringen været lige så god som beskrevet fra Møn. På den vestligste del af Lolland, hvor der ikke er faldet spor sne, har skaderne derimod været betydelige.

Overvintringen af græsfrø har i adskillige egne ikke været god, især er marker med italiensk rajgræs gået til i stort antal (N. Chr. Stentoft, Odense; Aa. Rasmussen, Skamby; P. M. Dreisler, Ebberup; J. C. Tvergaard, Jyderup; Ib Trojaborg, Sorø). På Grenaa-egnen er desuden almindelig rajgræs stærkt svækket (Chr. Sloth), og P. M. Dreisler, Ebberup, bemærker, at også hundegræsset er væk, hvor det er gået ind til vinteren med en for kraftig pels.

Sne skimmel (*Fusarium nivale*) har optrådt både i korn og i græsser, men godartet; kun fra pletter ved snehegn, hvor sneen har ligget i længere tid, er der noteret nogen skade. Fra Allingaebro skrives dog om betydeligere skade (N. Engvang Hansen). Fra Virungaard nævnes, at „der er synlig forskel på angrebsstyrken i de forskellige sorter (rug). I et par petkussorter, der er mindst angrebne, er fra 25—30 % af planterne dræbte, medens der i de værst angrebne sorter er 60—70 % dræbte planter" (S. P. Lyngby).

Frostskade på byg blev konstateret ved Tylstrup sidst på måneden (Aa. Bach).

Lyspletsyge (manganmangel) på rug og hvede enkelte steder. Det er ofte vanskeligt at få et overblik over angrebets omfang, idet kulde-symptomerne hidtil har tilsløret manganmangelsymptomerne. Enkelte steder er man begyndt at sprøjte med mangansulfat. Fra Grindsted skrives: „Den værste skade, lyspletsygen forvolder i rugen, er i tilslutning til overvintringen. De manganmanglende planter går ud under ugunstige forhold, således at plantebestanden er meget tynd om foråret, hvorfor en udbringning af mangan om foråret kun hjælper lidt. Vi har i år forsøg med mangansulfat efterår og forår. I øjeblikket står parcellerne med udbringning efterår meget skarpt aftegnet med normal bestand, medens alle de andre parceller er stærkt udtyndede" (J. J. Jakobsen).

Gulrust (*Puccinia glumarum*) på hvede er omtalt i 8 beretninger, og i disse drejer det sig udelukkende om efterårsangreb, forårsangreb er ikke konstateret. „Stærke angreb fra efteråret i alle marker med Nord Desprez, men da de er udvintret, har der ikke været noget at bemærke i foråret" (H. Bertelsen, Odsherred); „En kongehvedemark var meget angrebet i det sene efterår, nu ødelagt af svamp, lyspletsyge og frost" (H. Jensen, Asnæs); „Der var i november—december en del tilfælde, hvor gulrust forekom i marker med Nord Desprez. I enkelte tilfælde var en hel mark angrebet og farvet af rustens sommersporer, i andre marker forekom rustangrebet i pletter. Smitten synes i alle tilfælde at stamme fra sidste års hvedemark, og de angrebne planter er visnet i løbet af vinteren" (P. Grøntved, Næstved).

Bælgplanter.

Kløverens knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) var hyppig hos rødkløver, vel navnlig i marker, hvor man ikke i det lange, varme efterår fik sorget for at få fjernet pelsen ved afgræsning eller med slåmaskinen. Kun få beretninger omtaler ødelæggende angreb: „En rødkløverfrømark på ca. 1 td. ld. i Øm ved Roskilde viste sig, da væksten skulle begynde, at være helt ødelagt af bægersvamp. Kun få procent af planterne havde overlevet angrebet. En del alsikeplanter stod derimod friske tilbage. Der fandtes en mængde sclerotier ved de døde planter. Der havde ikke været bælgplanter i marken i de sidste 10 år eller mere. Også i græsmarkerne findes mange døde planter, men spredt, således at angrebet er uden større betydning“ (Aage Munk, Taastrup). I følgende tre beretninger omtales stærke angreb: „Udlægsmarkerne blev meget frodige i det milde efterår, og bægersvamp var almindelig overalt. Talrige kløvergræsmarker blev skadet ret slemt. Der er bemærket kraftig skade i enkelte hvidkløvermarker, i et par tilfælde med oppløjning til følge“ (H. Baltzer Nielsen, Hjørring); „Der er set nogle eksempler på ondartede angreb både i græs- og frømarker, men de har næppe været så udbredte som i adskillige tidligere år. Den sene indbinding af kreaturerne sidste efterår har vist oftest medført, at udlægget blev afgræsset ret stærkt inden vinteren. I nogle sneglebælgfrømarker har der været både bægersvamp- og frostskaade, som har været ondartet“ (P. Grøntved, Næstved); „Angreb af bægersvamp er iagttaget i nogle kløverfrømarker, og der har altid været tale om stærke angreb. Svampen er kun iagttaget i rødkløver. Det milde efterår har sikkert gavnet svampen. Stærk afgræsning har ikke hindret angrebet“ (Sv. Aa. Pedersen, Møn). Også V. Johnsen, Skærbæk, nævner et stærkt angreb, der havde omplojning til følge. I de øvrige 29 beretninger nævnes, at angreb slet ikke er bemærket, eller at skaden ikke har været af større betydning.

Bederoer.

Overvintringen af frømarkerne var dårlig i alle egne, og de udlagte arealer er plojet om i stort antal. Navnlig er de største planter i næsten alle tilfælde dræbt; noget bedre har de marker klaret sig, hvor planterne var af en passende, ikke for stor størrelse. „Rodfrugtafgrøder af betaformerne er stærkt beskadiget, men den største skade er sket i de sidste 14 dage—3 uger“ (Kr. Knudsen, Aalborg); „I mange bedefrømarker er der sket en del skade som følge af langvarig barfrost i vinter“ (Engelhart Jensen, Morso); „Mange marker både af kålroefrø og bederoefrø er blevet stærkt udtyndet på grund af frostskaade, nogle er omplojet, men da der formentlig ventes gode fropriser, er man tilbageholdende med oppløjningen“ (Erik Knudsen, Sønderborg Amt); „Såvel sukkeroer som kålroer til frø er udvintret“ (J. Lindegaard, Korinth); „Næsten alle gule og røde fodersukkerroefrøstammer udlagt til overvintring på blivestedet er ødelagt. Kun under særlig gunstige beliggenhedsforhold har enkelte arealer tilsyneladende nogenlunde klaret barfrosten. Også en hel del hvide fodersukkerroer samt fabriksukkerroer til frøavl blev ødelagt, — hvor mange procent for området kan ikke

opgives endnu. Af området har Hindsholm klaret sig bedst, — måske kommer Taasinge og andre mindre øer her omkring samt sydkysten af Fyn dog på linie hermed" (N. Chr. Stentoft, Odense); „En del marker er gået tabt som følge af udvintring. Som sædvanlig er det gået ud over de marker, hvor roerne var blevet for store, eller hvor såningen var foretaget for sent, og planterne var blevet for små. Det er særlig gået ud over udlæg i dæksæd" (M. Greve, Roskilde); „Mere end halvdelen af markerne er pløjet op. Men der findes dog en del gode marker af bederoefrø og kålroefrø" (O. Thøgersen, Karise); „Rodfrugtafgrøderne stod meget fint i efteråret, men de led hårdt under vinteren, de fleste steder er der dog stadig liv i hjerteskuddet, men væksten har hidtil været ringe" (A. Juel-Nielsen, Rønne).

Overvintring i kule synes oftest at være forløbet dårligt, og den meget store roehøst i efteråret er blevet reduceret ganske væsentligt i vinterens løb i de fleste egne, og der er ved at blive følelig mangel på roer, således at de nu handles til høje priser. Af i alt 80 beretninger skrives i 7 om ubetydelig ødelæggelse, i 12 om sjælden (3 svage, 9 stærke) og i 61 om almindelig ødelæggelse (31 svage, 30 stærke). Det lange, milde efterår bevirkede ofte, at der forekom en del varmeskade, hvor kulerne blev dækket for meget. Til gengæld bevirkede den pludseligt indtrædende frost, at der opstod frostska der i de nødtorftigt dækkede kuler, så det var vanskeligt fra efteråret at finde en passende midde l e j ved tildækningen af roerne. Gråskimmel (*Botrytis cinerea*) optrådte derefter med stærke angreb overalt i de skadede kuler og fuldendte dermed ødelæggelserne af roerne.

Bedeskimmel (*Peronospora Schachtii*) kunne ikke påvises med sikkerhed i frømarkerne på grund af planternes frostska dede blade.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Overvintringen af frømarkerne var som for bederoefrømarkernes vedkommende dårlig, og store arealer er pløjet om.

Overvintringen i kule var som for bederoer.

Der blev konstateret en del frostska de hos raps, men som helhed taget har overvintringen af denne afgrøde været tilfredsstillende. Skaderne er især forekommet på raps sået i dæksæd eller ved sent sået raps (september-oktober).

Kartofler.

Overvintring i kule var oftest ret dårlig, men dog forholdsvis bedre end roernes overvintring. Af i alt 68 beretninger skrives i 7 om ubetydelige skader, i 23 om sjældne (10 svage, 13 stærke), og i 38 om almindelige ødelæggelser (29 svage, 9 stærke). Forrådnelsen i kulerne kunne i de fleste tilfælde føres tilbage til frostska der på grund af mangelfuld tildækning, i mindre udstrækning var varmeska de medvirkende årsag.

Kuleska de (*pit-rot*). I april modtog vi flere prøver med *pit-rot*-symptomer. Om samme emne skriver A. Madsen, Borris: „Meget ofte findes knolde med små indfaldne pletter (*pit-rot*)“.

Ole Wagn.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugtræer og frugtbuske.

Æblernes holdbarhed var gennemgående ringere end ellers; årsagen hertil må søges i 2 forhold. For det første var en stor del af den frugt, der i efteråret blev sat på lager, for langt fremme i udviklingen og havde således ikke tilstrækkelig stor lagringskvalitet. Træerne gik ikke til normal tid „af vækst“, og derved indledtes frugternes modning allerede inden plukningen. De voldsomme efterårsstorme udeblev næsten helt, og man kan måske sige, at på den måde manglede frugtavlerne et af de sædvanlige varsko'er — i form af nedblæst frugt.

For det andet bevirkede det milde vejr, at det var umuligt at skaffe tilstrækkelig kold luft til afkøling af de ventilerede lagre, og derfor var gennemsnitstemperaturen alt for høj — særlig i første halvdel af lagringsperioden.

Glassethed, der i sorten Jonathan var ret udbredt i den sydlige del af øerne (se månedsoversigt 336, 1953), har bevirket store økonomiske tab; det var umuligt at konstatere skavanken blot ved at betragte æblets overflade, og følgelig kunne partier med større eller mindre grad af glassethed ikke opsorteres.

Sygdommen er meget lunefuld i sin optræden, og dette vanskeliggør undersøgelsesarbejdet med opklaring af årsagsforholdet; der kan gå mange år, hvor glassethed er af ganske underordnet betydning — og så pludselig rapporteres skaden fra mange lokaliteter. Fra Maribo Amt skrives: „Næsten alle parter af Jonathan har været glassede — de største og mest farvede æbler værst angrebne“ (J. Sander Nielsen). Hertil skal føjes, at vi i efteråret så et parti Jonathan, hvor de glassede vævspartier hovedsagelig fandtes i små og dårligt farvede æbler (også dette er et tegn på skavankens lunefuldhed). Sidstnævnte parti viste sig ved opsortering midt i februar at være næsten fri for glassethed; desværre har der ikke været foretaget gennemskæring af tilstrækkeligt antal frugter, så der foreligger ikke talmateriale for skavankens styrke, men det skal nævnes, at af og til angiver litteraturen, at glassethed kan forsvinde, og dette forhold berøres fra Holbæk Amt, hvorfra det hedder: „Værst først på vinteren — mon gode lagringsforhold kan få glassethed til at forsvinde — eller fortage sig!?“ (Henrik Nielsen).

Måske stiller sagen sig således, at glassethed, der kun optræder i relativ svag grad, kan fortage sig under gunstige lagringsforhold.

Fra Blangstedgaard hedder det: „Har været ret udbredt her — navnlig i frugt fra den seneste plukning. (Angrebet er ikke tidligere iagttaget her på stedet)“ (P. Molls Rasmussen).

Gloeosporium album og *G. fructigenum* har i sig selv været ret alvorlig i denne sæson, men på mange lagre har sygdommen ikke haft lejlighed til at anrette store ødelæggelser, fordi man har sørget for at sælge frugten tidligt: „Frugten er i år solgt på et ret tidligt tidspunkt, hvorfor angrebet ikke har været ondartet“ (J. Groven, Hornum); „Kun ret svagt angreb i år, hænger muligvis sammen med, at al frugt i år er solgt tidligt her; næsten

alt før nytår" (A. Diemer, Renner frugtplantage); „Kun forholdsvis lille betydning — formentlig bl. a. fordi kun virkelig god og holdbar frugt blev lagret i 53/54" (Henrik Nielsen, Holbæk); „Angrebet har på grund af en meget fremskredet modning — navnlig hvor man ikke har rådet over kolemuligheder — vist sig tidligt og i enkelte tilfælde haft en ret alvorlig karakter" (P. Molls Rasmussen, Blangstedgaard).

Omkring Århus anser man *Gloeosporium* for at have været almindelig udbredt med stærke angreb: „Særlig stærke angreb iagttaget allerede ved plukningen, iøvrigt meget varierende fra avler til avler" (Ejnar C. Larsen).

Om holdbarheden af æbler skal iøvrigt følgende citeres: „Holdbarheden på kølelager bedre end 2 foregående år" (Ejnar C. Larsen, Århus); „Skold, jonathanplet, kuldeskade m. m. har haft nogenlunde „normal" udbredelse, dog en tendens til at opstå tidligere. Centerråd har ligesom 2 foregående år vist sig betydeligt for normalt" (P. Molls Rasmussen, Blangstedgaard); „Æblernes holdbarhed var i år ret ringe på almindelig lager. Lagersygdomme har kun haft mindre betydning. I april er dog iagttaget skold. Æblernes modtagelighed for denne sygdom er tilsyneladende stærkt afhængig af dyrkningen" (J. Sander Nielsen, Maribo Amt).

Æblekræft (*Nectria galligena*) omtales således fra Uggeløse: „Her er kraftige angreb i Graasten og Cox's Orange, mindre i Ingrid Marie og mindst i Belle de Boskoop og Bramley. Har haft god virkning af behandling med stålborste og Kankerdoed, hvor al den døde bark er blevet fjernet, men det synes også at være en betingelse" (W. Norrie).

Køkkenurter.

Gråskimmel (*Botrytis alli*) i skalotter har åbenbart været noget mere „tilbageholdende" end i de foregående år. Således skrives der f. eks. fra Jylland: „Knap så mange voldsomme angreb kort efter høst som i 1952; når sortering er foretaget i tidligt efterår, skyldes svind i vintermånederne lige så ofte penselskimmel o. lign." (A. S. Lundstein), og fra Himmerland: „Angrebet er kun svagt på skalotter, der er kunstigt tørrede, det samme gælder kepaløg, som gennemgående har været særlig holdbare i år" (F. Knoblauch).

Virus i tomater. På grundlag af iagttagelser i sjællandske gartnerier skrives: „I tomater har der i den sidste halvdel af april vist sig ret kraftig spredning af mosaik, sribesyg og til en vis grad også agurkmosaik. Et enkelt angreb af chrysanthemummosaik på tomat er også konstateret" (A. Bjerggård).

Prydplanter.

Augustasyge i tulipaner, (tobaknekrose-virus), der for første gang i Danmark med sikkerhed blev konstateret i 1952, har i indeværende drivningssæson gjort sig særlig voldsomt bemærket i visse løgpartier. Konsulent Bjerggård skriver: „Specielt i sorten Dronning Ingrid dels ved drivning, dels i marken. Desuden et enkelt angreb på Korneforus og på Brillant Star". Sygdommen kan nedsætte høstudbyttet særlig mærkbart, og vi har haft lejlighed til at se angreb, hvor 90 % var værdiløse (partiet var i alt

på ca. 10.000 stk.). Augustasyge-virus kan angribe forskellige værtplanter, og i denne forbindelse er der størst grund til at gøre opmærksom på, at kartofler hører med hertil, hvorfor denne plante er meget uheldig som forkultur til tulipaner, — sygdommen har jordsmitte.

På Statens plantepatologiske Forsøg kan diagnosen stilles i løbet af 2 døgn ved hjælp af saftoverføring, så der er med andre ord tale om et virus, der hurtigt kan bestemmes i modsætning til de fleste andre, der ofte kræver 10—20 dage.

Sygdommen er nærmere omtalt i Gartner-Tidende 1953, side 147 og 1954, side 204.

Blinde knopper i tulipaner og anemoner omtales således fra Sjælland: „Der har tilsyneladende været mere af blinde knopper i år end normalt, enkelte steder nærmest katastrofalt“, og „I anemoner har jeg ved drivning i år set en del blinde knopper uden at kunne finde nogen egentlig årsag“ (A. Bjerggård).

Til sygdomsbestemmelse har vi fået indsendt en del juletulipaner med blinde knopper — vist flere hold end sædvanligt.

Meldug (*Erysiphaceae*) får fra sjællandske gartnerier følgende udtalelse: „Der er truffet en hel del meldug i kulturer som f. eks. roser, begonia sempfl. og tuberhybrida, antagelig fordi luftning i sol, men koldt vejr har nedsat luftfugtigheden for meget ??“ (A. Bjerggård). Der er for mange gartnere, der betragter melduggens vækstbetingelser som helt lig andre svampes, og derfor går ud fra, at tør luft holder melduggen i ave — og så er sandheden dog den, at ved lav fugtighedsgrad trives melduggen i drivhuse bedre end ved mere fugtig luft.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Gåsebillelarven (*Phyllotreta horticola*). Fra Hjørring skrives, at der har været færre angreb i vintersæden end sædvanlig (H. Baltzer Nielsen). I en indberetning fra Fjerritslev skrives, at der kan findes en del larver i rugen, men at der ikke har været angreb af alvorlig karakter (R. Sørensen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Kun få indberetninger melder om angreb af betydning, i mange tilfælde bemærkes, at der på grund af den sene såning og det kolde forår endnu ikke kan siges noget om angrebene på vintersæden. Der er i enkelte tilfælde omtalt angreb på vintersæd, men ingen af disse er af alvorlig karakter. Fra Sønderborg skrives om så stærke angreb, at omsåning har været nødvendig, men det angives ikke, om det drejer sig om vintersæd eller vårsæd (Erik Knudsen).

Fra Møn (S. Pedersen) og fra Ulstrup (H. P. Nielsen) meddeles, at der er iagttaget mange larver i markerne under forårsarbejdet. Sidstnævnte omtaler også en formodet eftervirkning af lindan-bejdsning i foråret 1953, idet vintersæden i marker, hvor en sådan behandling har været gennemført, står langt kraftigere end normalt. Hvis der andre steder er gjort lignende iagttagelser, bedes dette bemærket i næste måneds indberetninger. Iøvrigt næv-

nes bejdsning af vårsæden med lindan-præparater som en ofte anvendt foranstaltning, og der udtrykkes i flere tilfælde tilfredshed med resultaterne af denne fremgangsmåde.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). I mange indberetninger omtales tilstedeværelsen af stankelbenlarver i stort tal. Skadevirkningerne har ikke været omfattende endnu, men der skrives dog om alvorlige angreb i vintersædsmarker. Fra forskellige egne citeres følgende om angrebene: Hjørring: „Enkelte angreb i vintersæd efter græs, ellers intet bemærket, men kornet er også først ved at „komme op“ i disse dage“ (H. Baltzer Nielsen). Rødning: „Har gjort skade i adskillige rug- og hvedemarker efter græs. I flere Tilfælde har omsåning været nødvendig. Larverne er meget talrige i grønjordsvårsæden, men har ikke ædt ret meget endnu — har heller ikke været lette at bekæmpe på grund af kulden“ (Georg Nissen) og Ribe: „Der er fundet larver særlig i vinterhveden, men de er endnu så små og synes ikke at have gjort fortræd endnu“ (C. M. Kjellerup). Der berettes også om skade på vårsæd, herom skrives fra Videbæk: „Angrebene tegner til at kunne blive ret ondartede. En enkelt grønjordskornmark er næsten afgnavet“ (L. Haugaard Nielsen) og fra Grindsted: „I de sidste dage i april viste de første angreb sig i korn efter græs, der fandtes både store og små larver, som arbejdede meget kraftigt. Der har hele april måned været nattefrost, til trods herfor har larverne kunnet arbejde“ (J. J. Jakobsen), og fra Nordfyn: „Kort tid efter kornsåning iagttaget angreb af stankelbenlarver på havrekærner, der lå oven på jorden. Senere angreb på de spirende kornplanter. Forfrugt grønjord. Talrige larver tilstede“ (Knud Sehested). Fra Ribe skrives om bekæmpelsen: „Der er øjensynligt mange stankelbenlarver i vårsæd efter grønjord, men det er lovlig tidligt at domme om angrebets styrke. Enkelte steder er bekæmpelse iværksat med parathion-klid, da der endnu ikke er planter at sprøjte på, men den stærke nattekulde vanskeliggør bekæmpelsen. Ingen skade iagttaget, hvor der er foretaget behandling af udsæden med 666-gamma“ (Aa. Buchreit), og fra Sønderborg om spontan biologisk bekæmpelse: „Enkelte stærke angreb, som fuglene dog næsten havde bekæmpet, idet hver eneste græstørv var vendt“ (Erik Knudsen).

Fritfluelarver (*Oscinis frit*). Fra Grindsted skrives om enkelte meget kraftige angreb i rug efter korn. Omsåning har været nødvendig (J. J. Jakobsen).

Brakfluelarver (*Hylemyia coarctata*). Der er kun konstateret enkelte betydningsløse angreb i vintersæden.

Snegle (*Agriolimax agrestis*). I efteråret var der enkelte vintersædsmarker, der var hårdt angrebet af snegle. Forsøg med udstrøning af brændt kalk virkede udmærket“ (A. Toft Andersen).

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). Fra Bornholm skrives, at der er konstateret enkelte angreb i rødkløver, og at et angreb i en fromark var særlig kraftigt (A. Juel-Nielsen). Der er endvidere fundet ål i 3 indsendte prøver af rødkløver.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*) optrådte lokalt så talrigt i kålroefrømarker, at de kunne anrette skade. Fra Hads Herred skrives således om nogle angreb, der nødvendiggjorde bekæmpelse (A. Hansen).

Rapsjordloppens larve (*Psylliodes chrysocephalus*). Angreb af dette skadedyr har været hyppigere end sædvanlig i rapsmarkerne. Larvernes minering fandtes særlig i bladstilkens nederste del og undertiden i rodhalsen. Fra Jyderup skrives således: „Larverne har ofte arbejdet i rodhalsen i vinter. Disse planter er mere skadet af vinteren end planter, der ikke er angrebet. I efteråret var der ofte stærke angreb, hvor larverne særlig arbejdede i bladribberne“ (J. C. Tvergaard).

Kålgalle-snudebillens larve (*Ceutorrhynchus pleurostigma*). I kålroefrømarker samt i raps er angreb påfaldende almindelige. Fra Roskilde-egnen skrives således: „Ca. 50 pct. af planterne (kålroer til frø) var besat med galler og afgrøden så medtaget, at omsåning var nødvendig. Frosten og skovduerne har dog medvirket til dette resultat“ (M. Greve). Fra Karise meldes om angreb i samme afgrøde (E. R. Nielsen). Fra Fyn skrives: „Næsten alle vore kålroefrømarker her på Fyn er mere eller mindre angrebne, — mange meget stærkt angrebne — næsten hver plante med en eller flere galler. Skaden er utvivlsomt meget betydelig. Uden denne ville antagelig flere marker have klaret vinteren“ (N. Chr. Stentoft). På Stevns fandtes angreb i raps (K. Iversen).

Duer (*Columba spp.*). Vilde, såvel som tamme duer har mange steder gjort stor skade i raps og kålroefrømarker. Fra Roskilde skrives således: „I den strenge frostperiode optrådte skovduer i tusindvis i raps og kålroer til frø. Kålroerne var så medtaget, at en stor del af planterne ikke kunne sætte top-skud. Kålen i haverne blev så medtaget, at den helt visnede“ (M. Greve).

Skadedyr på havebrugsplanter.**Frugttræer og frugtbuske.**

Æblebladloppen (*Psylla mali*). Fra Århus-egnen skrives, at æg er set hist og her på gamle træer, men i færre antal end sidste år (Niels Gram). Fra Sønderjylland skrives: „Ret stærkt befængt de fleste steder. Rører ikke på sig endnu“ (Wisti Raae).

Bladlus (*Aphididae*) på æbletræerne. Det fremhæves ofte, at der er bemærket store mængder af æg på grenene. De første lus bemærkedes d. 22. april og i flere beretninger skrives, at grønne lus allerede er talrigt tilstede i knopperne. Det kan dog dreje sig om den lidet skadelige æbleknop-bladlus.

Knopviklerlarver (*Tortricidae*). Fra Maribo Amt skrives, at der sås knopviklerlarver på æbletræerne i de sidste dage af april.

Frostmålerlarver (*Cheimatobia brumata*). Hist og her begyndte æggene at klækkes i de sidste dage af april.

Guldhalen (*Euproctis chrysorrhoea*). Det meddeles, at „reder“ er set på Sejro i vinter, og at angrebene i Nordby på Samsø er i aftagende (H. Nielsen).

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). I flertallet af beretningerne skrives, at der findes mange, undertiden „kolossalt mange“, vinteræg på træerne.

Blommebladgalmiden (*Phyllocoptes fockeui*). Om dette skadedyr skriver konsulent Jørgen Mosegaard: „Synes temmelig stærkt udbredt landet over, men iagttagelse tyder på, at den spredes med podekviste og ikke synes at være meget mobil, idet planter nær ved hinanden (alm. rækkeafstand i planteskolerne) ikke synes at smitte hinanden. Modtageligheden hos sorterne er måske forskellig og medvirker hertil. Bekæmpelsesforsøg er i gang“.

Hasselmiden (*Eriophyes avellanae*). Fra Fyn skrives: „Det har i en enkelt planteskole været forsøgt at dræbe hasselmiden med blåsyre — tilsyneladende med godt resultat. Planterne anbragtes indslået i fugtig sphagnum ved en temperatur på 18—20° C. Der anvendes 500 g Cyana til rummet, der var ca. 70 m³ stort. Behandlingstid ca. 16 timer. Alle mider døde, og planterne viser ingen tegn på svækkelse. Behandlingen udførtes i marts“ (Jørgen Mosegaard).

Køkkenurter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). På Randerseggen fandtes et angreb på skalotteløg.

Mider (*Tyroglyphidae*). Den 1. april modtog vi fra Saksøbing nogle agurkblade, der var beskadiget af mider hørende til *Tyroglyphiderne*. Miderne havde suget på bladenes underside. På de lidt ældre blade sås angrebsstederne som gennemsigtige ruder eller som huller i vævet.

Diverse skadedyr.

Oldenborrer (*Melolontha melolontha*). En enkelt indberetning fra Nordsjælland (W. Norrie) melder om flyvning (d. 26. april). Fra Rødning (Georg Nissen) omtales iagttagelser af biller i jorden under forårsarbejdet. Der ventes stærk flyvning på mange egne i år.

Prosper Bovien og Jørgen Jørgensen.